

RAQAMLI TA'LIMDA O'QITUVCHINING O'ZINI ANGLASH VA O'Z BRENDINI SHAKLLANTIRISH

Gulbahor Xudoyberdiyeva Abdunabi qizi

O'R IIV Namangan akademik litseyi

Ingliz tili fani o'qituvchisi

Email: gxudoyberdiyeva.gulbahor77@gmail.com

Tel: +998 99-030-30-28

Annotatsiya: Ushbu maqolada raqamli ta'lim muhiti sharoitida o'qituvchining ijtimoiy-raqamli imiji va uning kasbiy identitetga ta'siri yoritilgan. Zamonaviy texnologiyalar, ijtimoiy tarmoqlarda pedagoglarning ishtiroki, sun'iy intellekt bilan ishlash ularning o'zini anglash, kasbiy o'sishi va jamiyatdagi nufuziga qanday ta'sir qilishi haqida fikr yuritiladi.

Аннотация: В статье рассматривается влияние цифровой образовательной среды на формирование социально-цифрового имиджа педагога и его профессиональной идентичности. Анализируются такие факторы, как участие учителя в социальных сетях, взаимодействие с ИИ и цифровыми платформами, а также их влияние на самоосознание и профессиональный рост.

Annotation: This article explores how the digital educational environment shapes teachers' socio-digital image and its impact on their professional identity. It analyzes the influence of social media presence, AI integration, and digital platforms on self-awareness, growth, and teacher reputation.

Kalit so'zlar: raqamli ta'lim, ijtimoiy imij, o'qituvchi, kasbiy identitet, sun'iy intellekt, raqamli vositalar

Ключевые слова: цифровое образование, социальный имидж, учитель, профессиональная идентичность, искусственный интеллект, цифровые инструменты

Keywords: digital education, social image, teacher, professional identity, artificial intelligence, digital tools

Zamonaviy raqamli ta'lim muhiti o'qituvchining nafaqat dars o'tish uslublarini, balki uning shaxsiy va kasbiy obro'sini shakllantirishga ham ta'sir ko'rsatmoqda. Bugungi kunda pedagoglar ijtimoiy tarmoqlarda faol ishtirok etmoqda, onlayn platformalarda o'z darslarini baham ko'rmoqda, sun'iy intellekt yordamida ta'lim jarayonini optimallashtirmoqda. Ushbu jarayonlar o'qituvchining ijtimoiy-raqamli imijini yaratish bilan birga, uning kasbiy identitetini ham qayta shakllantiradi.

Ijtimoiy-raqamli imij – bu o'qituvchining ijtimoiy tarmoqlar, raqamli platformalar, video va kontent orqali shakllangan tashqi ko'rinishi bo'lib, u jamiyatda

pedagog shaxsiga bo'lgan ishonchni, kasbiy hurmatni va shaxsiy obro'ni belgilaydi. Kasbiy identitet esa – o'qituvchining o'z kasbiga nisbatan bo'lgan ongli yondashuvi, o'zini ta'lim jarayonining faol subyekti sifatida anglashidir.

Bugungi kunda ko'plab pedagoglar Telegram, YouTube, Instagram kabi ijtimoiy tarmoqlarda dars materiallarini joylamoqda, o'zining uslubiy yondashuvlarini baham ko'rmoqda, videodarslar orqali keng auditoriyaga ta'sir ko'rsatmoqda. Bundan tashqari, zamonaviy o'qituvchi ChatGPT, Grammarly, Canva, Kahoot!, Mentimeter kabi sun'iy intellekt va interaktiv vositalar yordamida ta'lim sifatini oshirmoqda. Bunday faoliyatlar esa nafaqat dars samaradorligini oshiradi, balki o'qituvchining ijtimoiy-raqamli imijini shakllantiradi. Aynan shu omillar pedagogning kasbiy identitetini, ya'ni kasbiy o'zini anglashini chuqurlashtirishda muhim rol o'ynaydi.

Ijtimoiy-raqamli imij – bu o'qituvchining raqamli makondagi ko'rinishi, ya'ni uning qanday materiallar ulashishi, auditoriya bilan qanday muloqot qilishi, raqamli etikaga qanchalik amal qilishi orqali yuzaga keladigan tashqi va ichki obro'sidir. Bunday imij o'qituvchining ijtimoiy tarmoqlardagi harakatlari, vizual ko'rinishi, uslubiy yondashuvi, hatto so'z ohangi orqali ham shakllanadi. Natijada, u jamiyatda unga bo'lgan ishonch, hurmat va kasbiy e'tirofni belgilaydi.

Kasbiy identitet esa bundan chuqurroq bo'lib, o'qituvchining o'z kasbiga bo'lgan munosabati, o'zini ta'lim jarayonining faollovchi subyekti sifatida anglay olishi, kasbiy rolini, majburiyatlarini va qadriyatlarini ongli qabul qilishi bilan bog'liq. Bu identitet doimiy o'zgaruvchan bo'lib, zamon va texnologik taraqqiyotga qarab moslashuvchanlikni talab etadi. Aynan raqamli muhitdagi ijtimoiy faoliyat, innovatsion vositalardan foydalanish va kasbiy o'sishga bo'lgan intilish o'qituvchining ushbu identitetini mustahkamlovchi asosiy faktorlar sifatida qaralmoqda.

Raqamli makonda o'qituvchining obro'si va kasbiy o'zligi tobora jamoatchilik e'tiborida bo'lmoqda. Chunki virtual ta'lim muhiti orqali pedagog o'z bilim va malakasini keng ommaga taqdim etish imkoniyatiga ega bo'ladi. Bu esa uning shaxsiy brendini shakllantirish jarayonining boshlanishi bo'lib xizmat qiladi. Shaxsiy brend deganda, o'qituvchining o'ziga xosligi, uslubi, qadriyatlarga sodiqligi va ta'limga bo'lgan yondashuvi tushuniladi. Bunday brend ijtimoiy tarmoqlardagi faol postlar, doimiy kontent yaratish, o'quvchilar va ota-onalar bilan raqamli aloqalar orqali mustahkamlanadi.

Shu o'rinda ta'kidlash joizki, har bir pedagog o'z imijini ongli ravishda shakllantirishi kerak. Chunki bugungi raqamli davrda pedagogik faoliyatga nisbatan ishonch va e'tibor ko'proq ochiqlik, ishonchlilik, yangilikka ochiqlik kabi ko'rsatkichlar asosida baholanmoqda. O'qituvchining raqamli makondagi har bir chiqishi, yozgan postlari yoki ulashgan dars materiallari uning kasbiy shaxsiga beriladigan bahoni shakllantiradi.

Bundan tashqari, shaxsiy brend va kasbiy identitet bir-birini to'ldiruvchi

jarayonlardir. Raqamli imij o'qituvchining tashqi ko'rinishini ifodalasa, identitet — ichki kasbiy dunyoqarash, o'zini anglash, maqsad va vazifalarni belgilash bilan bog'liq. Zamonaviy o'qituvchi har ikki yo'nalishda o'z ustida ishlashi, ichki (kasbiy mazmun) va tashqi (ijtimoiy obraz) uyg'unligini ta'minlashi lozim.

Shunday qilib, o'qituvchining ijtimoiy-raqamli imiji va kasbiy identiteti zamonaviy raqamli ta'limning ajralmas qismiga aylanmoqda. Bu jarayonlar nafaqat o'qituvchining kasbiy o'sishiga, balki ta'lim sifatining oshishiga, jamiyatda ta'limga bo'lgan hurmat va ishonchning ortishiga ham xizmat qiladi.

Shu bilan birga, o'qituvchining raqamli imiji va brendi nafaqat o'quvchilar va otalarni orasida, balki keng jamoatchilik orasida ham muhim rol o'ynaydi. Chunki raqamli makonda har bir taqdim etilgan fikr, har bir video, har bir didaktik material o'qituvchining ijtimoiy kapitalini oshiradi yoki aksincha, pasaytiradi. Ayniqsa, global raqamli maydonda ko'plab ta'lim liderlari o'z shaxsiy brendi orqali millionlab izlanuvchilarga ta'sir ko'rsatayotganini inobatga olsak, har bir o'zini rivojlantirishga intilgan pedagog bu jarayonning faol ishtirokchisiga aylanishi zarur.

Bunda raqamli etikaga rioya qilish alohida o'rin tutadi. O'qituvchi shaxsiy brendni yaratishda axborot xavfsizligi, mualliflik huquqlari, madaniyatga xos ifodalar va ijtimoiy mas'uliyat kabi tamoyillarga amal qilishi zarur. Raqamli platformalarda e'tiborsizlik yoki noto'g'ri tanlangan kontent bir zumda pedagogning obro'siga putur yetkazishi mumkin. Shu bois har bir material, har bir chiqish, har bir mulohaza — bu o'qituvchining kasbiy yuzidir.

Bundan tashqari, shaxsiy brend o'qituvchining professional hamkorlik doirasini kengaytirishga xizmat qiladi. Ijtimoiy tarmoqlarda faol bo'lgan pedagoglar ko'pincha boshqa o'qituvchilar bilan tajriba almashadi, o'z metodikasini targ'ib qiladi, ta'limdagi yangiliklarni tezroq o'zlashtiradi. Bu esa ularning kasbiy identitetini ijobiy shakllantirishga va o'z o'rnini mustahkamlashga xizmat qiladi.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati:

1. Beijaard, D. (2004). Teacher identity: An overview and key implications. Educational Studies.
2. Nazarova, N. (2023). Raqamli ta'lim va o'qituvchining virtual imiji. Innovatsion ta'lim jurnali, №2.
3. Mahmudov, Z. (2021). O'qituvchining kasbiy o'zligi va raqamli muhit. O'zbek pedagogik jurnali, №4.
4. UNESCO (2021). Teacher Professional Development in the Digital Age. Paris.
5. Kegan, R. (2009). The Evolving Self: Problem and Process in Human Development. Harvard University Press.
6. Qodirova, D. (2022). Ijtimoiy tarmoqlarda o'qituvchining raqamli imiji. Ta'limda innovatsiyalar, №3.